

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 481-47-96
E-mail: mon@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Департаменти (управління) освіти
і науки обласних, Київської
міської державних адміністрацій

Інститути післядипломної
педагогічної освіти

Заклади загальної середньої освіти

Щодо організації навчання осіб з
особливими освітніми потребами
у закладах загальної середньої освіти
у 2020/2021 навчальному році

Шановні колеги!

Міністерство освіти і науки України надсилає інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році для практичного використання в роботі.

Просимо довести зазначену інформацію до відома працівників районних (міських) управлінь (відділів) освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, що забезпечують здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами.

Додаток: на 13 арк. в 1 прим.

З повагою

заступник Міністра

Світлана ДАНИЛЕНКО

Набоченко О. О.
Корецька Н. О.
4814764

Сертифікат: 00848bd1001fba78000000047b3000f9e7d9e258
Підписувач: Ткаченко Оксана Леонідівна
Дійсний: з 02.06.2020 11:33 по 02.06.2022 11:33
Цифрова позначка часу: 28.08.2020 17:03:27

Міністерство освіти і науки України

1/9-495 від 31.08.2020

Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році

Освітній процес у 2020/2021 навчальному році має бути організований з урахуванням епідемічної ситуації в регіоні або окремих адміністративно-територіальних одиницях, актів Кабінету Міністрів України про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, постанови Головного державного санітарного лікаря від 22.08.2020 № 50, рекомендацій щодо організації роботи закладів загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році (лист Міністерства освіти і науки України від 05.08.2020 № 1/9-420).

Інклюзивне навчання є способом організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти, яке організовується за інституційною (денною або вечірньою) формою здобуття освіти та передбачає включення дитини з особливими освітніми потребами до освітнього процесу спільно з іншими учнями класу.

Інклюзивний клас – це клас у закладі загальної середньої освіти, в якому серед інших учнів навчаються одна, дві або три дитини з особливими освітніми потребами. При цьому особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для таких дітей забезпечується шляхом створення для кожного учня індивідуальної програми розвитку, адаптації або модифікації навчального матеріалу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку.

Організація такого навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (із змінами).

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту» інклюзивні або спеціальні класи утворюються в обов'язковому порядку на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої обов'язково додається висновок інклюзивно-ресурсного центру та, за потреби, інші документи, визначені Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН від 16.04.2018 № 367, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р. за № 564/32016).

Порядком організації інклюзивного навчання визначено, за якими освітніми програмами, підручниками, методичними підходами організовується навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі, надані

рекомендації щодо складання розкладу уроків для дітей з особливими освітніми потребами.

Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма розробляються відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня.

Безпосередня організація інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти здійснюється командою психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами закладу освіти (далі – команда супроводу). Основні принципи, завдання та функції, а також порядок організації діяльності команди супроводу визначені у Примірному положенні про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти, затвердженому наказом МОН від 08.06.2018 № 609 (далі – Примірне положення про команду супроводу).

Асистент вчителя

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу забезпечує асистент вчителя.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про повну загальну середню освіту» учасниками освітнього процесу в закладах освіти є: учні, педагогічні працівники, інші працівники закладу освіти, батьки учнів, асистенти дітей (у разі їх допуску відповідно до вимог частини сьомої статті 26 цього Закону).

Відповідно до Переліку посад педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 червня 2000 р. № 963, асистенти вчителів є педагогічними працівниками. На асистента вчителя поширюються норми статті 22 Закону «Про повну загальну середню освіту» щодо педагогічного працівника. Зокрема, на посаду асистента вчителя приймаються особи:

- які мають педагогічну освіту, вищу освіту та/або професійну кваліфікацію;
- вільно володіють державною мовою (для громадян України) або володіють державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування (для іноземців та осіб без громадянства);
- моральні якості та фізичний і психічний стан здоров'я яких дозволяють виконувати професійні обов'язки.

Асистенти вчителів приймаються на роботу за трудовими договорами відповідно до вимог Закону «Про повну загальну середню освіту» та законодавства про працю. У випадку, якщо асистенти вчителів державних і комунальних закладів загальної середньої освіти досягли пенсійного віку та їм виплачується пенсія за віком, вони продовжують працювати на основі трудових договорів, що укладаються строком від одного до трьох років.

Асистент вчителя зобов'язаний:

- дотримуватися принципів дитиноцентризму та педагогіки партнерства у відносинах з учнями та їхніми батьками;

- виконувати обов'язки, визначені установчими документами закладу освіти, трудовим договором та/або їхніми посадовими обов'язками;
- забезпечувати єдність навчання, виховання та розвитку учнів;
- дотримуватися у своїй педагогічній діяльності інших принципів освітньої діяльності, визначених статтею 6 Закону України «Про освіту»;
- використовувати державну мову в освітньому процесі відповідно до вимог законодавства;
- володіти навичками з надання домедичної допомоги дітям;
- постійно підвищувати свою педагогічну майстерність;
- дотримуватися принципу конфіденційності стосовно стану здоров'я та іншої особистої інформації про учасників освітнього процесу;
- повідомляти про факти булінгу (цькування), свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів щодо його припинення;
- забезпечувати особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для учня з особливими освітніми потребами;
- допомагати у навчанні не лише дитині з особливими освітніми потребами, а усім іншим учням класу;
- брати участь у розбудові інклюзивного освітнього середовища разом з іншими педагогічними працівниками закладу освіти;
- забезпечувати партнерство з вчителем та іншими учасниками освітнього процесу з метою виконання освітньої програми для досягнення усіма учнями класу результатів навчання, формування відповідних компетентностей, їхнього особистісного та соціального розвитку.

В умовах використання технологій дистанційного навчання асистент вчителя:

- організовує спільно з учителем/ями освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання;
- забезпечує комунікацію закладу освіти та батьків (інших законних представників дитини) з метою організації навчання учнів з особливими освітніми потребами;
- координує дистанційне навчання з батьками (іншими законними представниками) дитини, у тому числі завчасно попереджає про зміни розкладу, необхідні навчально-дидактичні матеріали тощо;
- здійснює підготовку матеріалів для дистанційного навчання для учнів з особливими освітніми потребами, у тому числі консультує батьків щодо їх використання;
- забезпечує підготовку індивідуальних завдань та адаптацію їх до використання в умовах дистанційного навчання;
- забезпечує індивідуалізацію технологій дистанційного навчання з урахуванням особливих освітніх потреб, у тому числі обирає відповідні інструменти, консультує батьків щодо технічних особливостей їх використання з учнями з особливими освітніми потребами;

- асистує вчителю під час проведення дистанційних занять, до прикладу: допомагає вчителю під час поділу учнів на пари і групи в ZOOM-конференціях, може приєднуватись до будь-якої пари/групи в будь-який момент, допомагати та виправляти помилки, слідкувати за підняттям рук учнів;

- надає учню та його батькам (іншим законним представникам) рекомендації щодо дотримання норм при користуванні комп'ютерною технікою.

Перелік посадових обов'язків асистента вчителя визначається посадовою інструкцією, яка затверджується керівником закладу освіти відповідно до вимог законодавства.

Провідну роль в організації освітнього процесу під час уроку відіграє вчитель. Асистент учителя перебуває в партнерстві з усіма педагогічними працівниками та забезпечує єдність вимог до виконання освітньої програми та забезпечення реалізації індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами. Його робота може будуватися на принципі Co-teaching («Спільне викладання»), при якому формується розподіл обов'язків між педагогами, що працюють в класі, зі спільним плануванням та організацією роботи, яка не виключає з процесу ні вчителя, ні асистента вчителя, надаючи можливість використовувати сильні сторони один одного. У випадку роботи в класі вчителя та асистента вчителя Co-teaching будується за моделлю «один вчитель, одна підтримка» (One Teach, One Support), де один педагог здійснює навчання, а інший надає підтримку в освітньому процесі учням, що її потребують. Але при цьому асистент вчителя не веде самостійно урок, не дає самостійно завдань під час уроку чи домашніх завдань, не здійснює оцінювання учнів, не звільняє учнів від уроків, у тому числі не складає розклад відвідування уроків учнем з особливими освітніми потребами, не обирає самостійно навчальний матеріал та методики викладання без узгодження з вчителями, які працюють у цьому класі.

Асистент вчителя є учасником шкільної команди психолого-педагогічного супроводу та виконує функції відповідно до Примірного положення про команду супроводу, у тому числі бере участь в розробці індивідуальної програми розвитку. Проте, асистент вчителя не здійснює самостійної розробки індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану.

Асистент учителя здійснює такі функції:

- організаційну:

допомагає в організації освітнього процесу в класі з інклюзивним навчанням;

надає допомогу учням з особливими освітніми потребами в організації робочого місця;

організовує спільно з іншими педагогічними працівниками інклюзивне освітнє середовище в класі;

проводить спостереження за дитиною під час освітнього процесу та фіксує результати спостереження у щоденнику спостережень;

допомагає концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю учня з особливими освітніми потребами;

співпрацює з фахівцями, які безпосередньо працюють з дитиною з особливими освітніми потребами та бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку;

забезпечує разом з іншими працівниками здорові та безпечні умови навчання, виховання та праці;

забезпечує залучення учнів з особливими освітніми потребами до заходів закладу освіти, у тому числі позакласних;

веде документацію;

- навчально-розвиткову та виховну:

працює в партнерстві з учителем з метою виконання освітньої програми для досягнення учнями класу результатів навчання, формування компетентностей;

забезпечує спільно з учителем єдність навчання, виховання і розвитку учнів;

співпрацюючи з учителем класу, надає освітні послуги, спрямовані на задоволення освітніх потреб учнів;

забезпечує розробку індивідуальних завдань і роздаткових матеріалів для учнів із особливими освітніми потребами;

адаптує чи модифікує (за потреби) матеріали для уроку відповідно до індивідуальної програми розвитку;

сприяє соціалізації учнів з особливими освітніми потребами та включенню їх до учнівського колективу;

сприяє розвитку дітей з особливими освітніми потребами, поліпшенню їхнього психоемоційного стану;

стимулює розвиток соціальної активності дітей, сприяє виявленню та розкриттю їхніх здібностей, талантів, обдарувань шляхом їх участі в науковій, технічній, художній творчості;

створює навчально-виховні ситуації, обстановку оптимізму та впевненості у своїх силах і майбутньому;

- діагностичну:

разом із групою фахівців, які розробляють індивідуальну програму розвитку, вивчає особливості діяльності та розвитку учнів з особливими освітніми потребами;

визначає сильні та слабкі сторони, потенційні можливості та бар'єри навчання;

оцінює виконання індивідуальної програми розвитку, вивчає та аналізує динаміку розвитку учня, у тому числі слідкує за його успіхом за певний період часу, порівнює стан сформованості окремих функцій дитини в динаміці;

створює індивідуальне портфоліо учня.

- прогностичну:

на основі вивчення актуального та потенційного розвитку дитини бере участь у розробленні індивідуальної програми розвитку;

здійснює прогноз відповідно до стану сформованості функцій дитини та її компетенцій порівняно із фіксованими прогнозами в індивідуальній програмі розвитку, у тому числі з поставленням "SMART-цілей", що передбачають: функціональність цілей (значимість для учня та доступність для досягнення в закладі освіти), відповідність теперішньому рівню розвитку, сформульованість так, щоб можна було побачити, як учень опановує матеріал, вимірюваність та чіткі критерії, за допомогою яких можна визначити, чи досягнув учень цілі, з дотриманням правильності формулювання;

- консультативно-комунікативна:

постійно спілкується з батьками, надаючи їм необхідну консультативну допомогу щодо освітнього процесу, виконання індивідуальної програми розвитку, підготовки необхідних матеріалів;

здійснює двосторонню комунікацію з батьками (іншими законними представниками дитини) щодо успіхів учня з особливими освітніми потребами, вдалих прийомів та особливостей організації освітнього процесу (при яких умовах краще концентрує увагу, необхідність водити рукою дитини при письмі, контролювати виконання завдання тощо);

за дорученням керівника закладу здійснює комунікацію з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру щодо психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, консультування з фахівцями інклюзивно-ресурсного центру щодо особливостей організації освітнього процесу.

Асистент вчителя в межах свого педагогічного навантаження не надає (не проводить) корекційно-розвиткові та психолого-педагогічні послуги (заняття), не надає консультацій та завдань замість вчителя-логопеда, практичного психолога чи інших фахівців. Асистент учителя не розробляє самостійно індивідуальну програму розвитку, не здійснює направлення батьків (інших законних представників) до вузьких спеціалістів, не змінює самостійно освітню траєкторію учня.

Якщо асистент вчителя помічає, у тому числі під час дистанційного навчання, психотравмуючі сімейні ситуації, нервозність батьків, систематичне невиконання з дітьми завдань, надмірну вимогливість до дитини або надмірну опіку тощо, він повинен повідомити про це вчителя, практичного психолога та керівника закладу освіти.

Асистент вчителя складає річний план своєї роботи. Річний план затверджується керівником закладу освіти та має корелюватися з освітньою програмою та навчальними програмами, планами роботи педагогічних працівників, з якими в партнерстві працює асистент вчителя.

Асистент вчителя підвищує свою кваліфікацію та проходить атестацію у порядку визначеному Типовим положенням про атестацію педагогічних працівників, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від

06.10.2010 № 930, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 грудня 2010 р. за № 1255/18550.

Посада асистента вчителя не передбачає присвоєння кваліфікаційних категорій. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 (із змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 асистенту вчителя закладу загальної середньої освіти встановлюються 10-12 тарифні розряди.

При встановленні тарифного розряду враховуються освітній рівень працівника, професійна компетентність, педагогічний досвід, результативність та якість роботи, інші дані, які характеризують його професійну діяльність.

Відповідно до частини третьої статті 24 Закону України «Про повну загальну середню освіту» за роботу в інклюзивних класах (групах) встановлюється доплата у співвідношенні до тарифної ставки 20 відсотків.

Зазначена доплата встановлюється педагогічним працівникам тільки за години безпосередньої роботи в інклюзивних класах (групах). Оскільки посада асистента вчителя вводиться для роботи в інклюзивному класі зазначена доплата встановлюється на все педагогічне навантаження асистента вчителя.

Відповідно до статті 24 Закону України «Про повну загальну середню освіту» педагогічне навантаження асистента вчителя у закладі загальної середньої освіти становить 25 годин на тиждень. Згідно з Типовими штатними нормативами закладів загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОН від 06.12.2010 № 1205, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 грудня 2010 р. за № 1308/18603, посада асистента вчителя вводиться з розрахунку одна ставка на один інклюзивний клас.

Враховуючи зазначене та тижневе навчальне навантаження учнів з особливими освітніми потребами, рекомендуємо керівникам закладів освіти:

визначити, які освітні галузі викликають в учня найбільші складнощі у виконання освітньої програми та забезпечити присутність асистента вчителя на уроках з цих галузей;

забезпечити обов'язкову присутність асистента вчителя на уроках з мовно-літературної та математичної освітніх галузей, а для дітей зі сліпотою та порушеннями опорно-рухового апарату – освітньої галузі фізична культура;

скласти розклад уроків та розклад педагогічного навантаження асистента вчителя з урахуванням присутності асистента вчителя на уроках, які найбільше потребують його участі в освітньому процесі.

Учні з особливими освітніми потребами не мають залишатися в ресурсній кімнаті чи інших навчальних приміщеннях закладів освіти без нагляду педагогічних працівників. Тому під час освітнього процесу, у випадку потреби, асистент вчителя здійснює супровід дитини до ресурсної кімнати.

Асистент вчителя не здійснює фізичний супровід здобувача освіти та не забезпечує його соціально-побутові потреби, у тому числі не зобов'язаний надавати допомогу в одяганні/роздяганні, відвідуванні туалету, харчуванні. Відповідно до законодавства в освітньому процесі соціальні потреби учнів з особливими освітніми потребами забезпечуються асистентом учня –

соціальним робітником, одним із батьків учня або уповноваженою ними особою.

Асистент учня

Згідно з Законом України «Про повну загальну середню освіту», асистенти учня (дитини) є учасниками освітнього процесу. Їх діяльність регламентується частиною 7 статті 26 зазначеного Закону.

Звертаємо увагу, що асистент учня не є педагогічним працівником та не призначається на посаду керівником закладу освіти, а лише може бути допущений ним до освітнього процесу відповідно до діючого законодавства.

Асистентом учня може бути один із батьків (інший законний представник) дитини або уповноважена ними особи. У такому випадку батьки (інші законні представники) дитини мають звернутися до керівника закладу освіти із заявою про допуск до освітнього процесу.

Також асистентом учня може бути соціальний робітник, що надає соціальну послугу супроводу під час інклюзивного навчання. Відповідно до частини шостої статті 16 Закону України «Про соціальні послуги» така соціальна послуга є однією з базових соціальних послуг, надання якої регламентується цим Законом та державним стандартом соціальної послуги.

Асистент учня зобов'язаний пройти медичний огляд перед допуском до освітнього процесу в закладі загальної середньої освіти. Також перед допуском до освітнього процесу керівник закладу повинен поінформувати асистента учня про:

дотримання правил охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки тощо;

дотримання правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;

дотримання принципу конфіденційності стосовно стану здоров'я та іншої особистої інформації про учасників освітнього процесу;

дотримання поваги до гідності, прав, свобод і законних інтересів усіх учасників освітнього процесу;

недопущення будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою;

заборону пропаганди та агітації, що завдає шкоди здоров'ю здобувачів освіти;

заборону вживання на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, тютюнових виробів, інших шкідливих речовин.

Асистент учня не здійснює:

втручання в освітній процес;

виконання освітньої програми для досягнення учнями результатів навчання;

надання освітніх послуг в закладі освіти;

надання рекомендацій педагогічним працівникам щодо організації освітнього процесу;

розробку індивідуальних завдань і матеріалів для учнів із особливими освітніми потребами;

виконання інших функцій педагогічних працівників.

Асистент учня забезпечує соціально-побутові потреби учня з особливими освітніми потребами, для чого може бути присутній (за згодою керівника закладу освіти) під час уроків та позакласної роботи, інших заходів закладу освіти, допомагати у пересуванні, відвідуванні туалету, переодяганні, харчуванні та задоволенні інших соціальних та фізичних потреб здобувача освіти.

Асистент учня (дитини) відповідно до Примірного положення про команду супроводу залучається до складу команди супроводу дитини та має сприяти досягненню визначених командою супроводу цілей розвитку у питаннях соціальної адаптації, комунікації та соціально-побутової орієнтації.

Звертаємо увагу, що асистент вчителя та асистент учня (дитини) виконують різні функції та мають різні обов'язки.

Просимо інформувати учасників освітнього процесу, у тому числі батьків (інших законних представників) дитини про функції асистента вчителя та асистента учня, можливості отримання послуги супроводу під час інклюзивного навчання в установах соціального захисту населення.

Психолого-педагогічний супровід здобувачів дошкільної та загальної середньої освіти під час інклюзивного навчання здійснюють також фахівці **інклюзивно-ресурсних центрів** (далі – ІРЦ).

Основними функціями ІРЦ є проведення комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини, консультування батьків та педагогічних працівників щодо організації навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами. Корекційно-розвиткові послуги надаються фахівцями ІРЦ дітям з особливими освітніми потребами, які навчаються у закладах дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах освіти, які забезпечують здобуття загальної середньої освіти (не відвідують заклади освіти) лише в разі неможливості отримання таких послуг за місцем навчання.

Фахівці ІРЦ, які не мають сертифікату користувачів методик, можуть проводити тестування дітей з особливими освітніми потребами за допомогою зазначених методик за умови, що результати тестувань будуть передані для верифікації сертифікованому фахівцю чи/або регіональному тренеру для надання їм офіційного статусу та використання для формування висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

Починаючи з 1 червня 2020 року роботу ІРЦ було відновлено в зв'язку з послабленням протиепідемічних заходів відповідно до постанови КМУ від 20.05.2020 № 392. За умови сприятливої епідеміологічної ситуації (встановлення «зеленого», «жовтого» та «помаранчевого» рівнів епідемічної небезпеки у конкретному регіоні) ІРЦ продовжують надавати послуги у

звичайному режимі, дотримуючись при цьому протиепідеміологічних заходів, зокрема:

- провітрювання приміщення;
- проведення температурного скринінгу усіх працівників ІРЦ, не допущення до роботи тих працівників, у яких виявлено температуру тіла 37,2°C і вище або ознаки респіраторних захворювань;
- уникнення близького контакту фахівців ІРЦ та дитини, за потреби – батьки дитини можуть допомагати в організації обстеження (виконуючи вказівки фахівців інклюзивно-ресурсного центру, подавати необхідні для оцінки матеріали дитині для уникнення близького контакту фахівців та обстежуваного);
- облаштування місця для обробки рук;
- обмеження одночасного руху відвідувачів коридорами та використання туалетних кімнат для уникнення натовпу;
- користування медичними масками та захисними екранами, у разі потреби одноразовими рукавичками;
- після проведення комплексної оцінки всі матеріали, які використовувалися, поверхня столу та інші поверхні обробляти дезрозчином, приміщення провітрювати.

Водночас, просимо посилити інформування батьків про можливість дистанційного подання документів через автоматизовану систему роботи ІРЦ на порталі <http://ircenter.gov.ua/>.

Наголошуємо, що висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини має рекомендаційний характер і не є підставою для скерування органом управління освітою дитини з особливими освітніми потребами до певного закладу освіти (закладу загальної середньої освіти, спеціальної школи чи навчально-реабілітаційного центру). Відповідно до статті 55 Закону України «Про освіту» батьки дитини мають право обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми освіти відповідного рівня.

Висновок інклюзивно-ресурсного центру не має строку дії, якщо у ньому не зазначено дату проведення повторної оцінки розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Методичні рекомендації щодо організації психолого-педагогічного консилиуму для проведення повторної комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини Міністерством освіти і науки України надіслано регіональним органам управління освітою листом від 16.06.2020 № 1/9-328.

Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється шляхом проведення індивідуальних і групових занять, які можуть надаватися як штатними працівниками закладу, так і залученими фахівцями, зокрема: працівниками ІРЦ, спеціальних шкіл, навчально-реабілітаційних центрів, логопедичних пунктів та інші на підставі цивільно-правових договорів. При цьому оплата праці залучених на підставі цивільно-правових договорів

фахівців (зокрема й залучених штатних працівників) здійснюється за рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами відповідно до пункту 6 Порядку та умов надання цієї субвенції, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2017 року № 88 (із змінами).

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.02.2020 № 152 «Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2020 році» затверджений розподіл зазначеної субвенції між місцевими бюджетами та визначені особливості використання коштів субвенції у 2020 році на підтримку осіб з особливими освітніми потребами, а саме: на оплату за проведення корекційно-розвиткових занять і придбання спеціальних засобів корекції, зокрема для учнів інклюзивних класів (груп) закладів загальної середньої освіти.

Оплата праці вчителів-дефектологів, які є штатними працівниками закладу освіти та проводять корекційно-розвиткові заняття, здійснюється за тарифікацією за рахунок коштів освітньої субвенції (як видатки на оплату праці педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти) відповідно до Інструкції про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти України від 15.04.1993 № 102 (зі змінами) (далі - Інструкція). Слід зазначити, що дана Інструкція застосовується в частині, що не суперечить умовам оплати праці, визначеним у наказі Міністерства освіти і науки України від 26.09.2005 № 557 «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ», який розроблений відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 30.08.2002 № 1298 «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери».

Відновлення корекційно-розвиткової роботи у 2020/2021 навчальному році має розпочатися з аналізу динаміки розвитку дитини, вивчення сильних сторін та позитивних змін, що є основою розроблення плану корекційно-розвиткової роботи як складової індивідуальної програми розвитку учня з особливими освітніми потребами.

У разі встановлення рішенням Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій «червоного» рівня епідемічної небезпеки надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами може здійснюватися шляхом використання дистанційних технологій. Поряд з цим, під час проведення таких занять слід враховувати індивідуальні потреби та потенційні можливості дитини з особливими освітніми потребами.

Проведення таких занять здійснюється за погодженням з одним із батьків згідно з індивідуальною програмою розвитку з урахуванням індивідуальних

потреб і можливостей дитини з особливими освітніми потребами та за наказом керівника закладу.

Графік проведення корекційно-розвиткових занять із використанням технологій дистанційного навчання затверджується керівником закладу освіти.

Основною метою таких занять є збереження досягнутих раніше результатів корекційно-розвиткової роботи, тому доречно розробити завдання на підтримання, збереження, закріплення набутих умінь, навичок та завдання розвиваючого характеру, а також надати рекомендації батькам, щодо підтримки дитини та надання допомоги у виконанні цих завдань.

Оплата за проведені дистанційно на умовах цивільно-правових договорів корекційно-розвиткові заняття здійснюється у разі наявності підписаного акту виконаних робіт. Факт надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг шляхом використання дистанційних технологій в умовах карантину можуть підтвердити батьки дитини з особливими освітніми потребами.

Якщо дитина з особливими освітніми потребами з певних причин переходить з інституційної на індивідуальну форму здобуття освіти, клас, до складу якого входить така дитина, не вважається інклюзивним.

Індивідуальна форма здобуття освіти (педагогічний патронаж) організовується, зокрема, для осіб з особливими освітніми потребами, які, відповідно до висновку лікарсько-консультативної комісії закладу охорони здоров'я, за станом здоров'я не можуть здобувати освіту за денною формою.

Порядок організації здобуття загальної середньої освіти за індивідуальною формою регламентується Положенням про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02 серпня 2019 р. за № 852/33823 (далі - Положення).

Відповідно до пункту 7 розділу I Положення керівник закладу освіти, в якому організовано індивідуальну форму здобуття освіти, забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом розроблення індивідуальних навчальних планів та індивідуальних програм розвитку (для осіб з особливими освітніми потребами).

Організацію педагогічного патронажу здійснюють педагогічні працівники закладу освіти із залученням (за потреби) фахівців інклюзивно-ресурсного центру, інших фахівців, які відповідно до законодавства можуть проводити (надавати) додаткові психолого-педагогічні і корекційно-розвиткові заняття (послуги) з особами з особливими освітніми потребами.

Персональний склад педагогічних працівників, які здійснюють навчання за формою педагогічного патронажу, в тому числі проводять корекційно-розвиткові заняття, кількість навчальних годин для її організації затверджуються наказом керівника закладу освіти відповідно до кількості навчальних предметів інваріантної складової або базових, вибірково-обов'язкових предметів відповідно до навчального плану освітньої програми,

обраної для засвоєння здобувачем освіти, за умови виконання вимог державних стандартів повної загальної середньої освіти (пункт 3 розділу V Положення).

Кількість навчальних годин для дитини з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту за індивідуальною формою, більша, ніж передбачено для дітей, які не мають особливих освітніх потреб, оскільки години тижневого навантаження, визначені у пункті 3 розділу V Положення, включають години корекційно-розвиткових занять.

Наголошуємо, що оплата праці штатних педагогічних працівників закладів освіти за проведення занять (у тому числі і корекційно-розвиткових занять, прописаних у індивідуальній програмі розвитку) з дитиною, яка здобуває освіту за індивідуальною формою здійснюється за рахунок коштів освітньої субвенції (постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»).

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 року № 585 «Про встановлення тривалості здобуття освіти у закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (із змінами) встановлено, що для дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах закладів загальної середньої освіти, тривалість здобуття початкової та базової середньої освіти може бути подовжена на один рік на кожному з рівнів освіти з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником та відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії. Рішення про подовження тривалості здобуття освіти затверджується наказом керівника закладу освіти, що видається на підставі рішення команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами, погодженого з батьками або іншими законними представниками дитини.